

QUI NO VULGA POLS QUE NO VAJA A L'ERA

Recontrafotre, Boadella

Dimecres 6 d'agost, al teatre Echegaray d'Ontinyent, s'estrenarà, si Déu vol i l'alcalde, l'obra, «Vicenteta de Favara», versió lliure del popularíssim sainet obscè *El Virgo de Vicenteta* (1845), de Bernat i Baldoví, perpetrada per Albert Boadella, comediant. Ara en parla, de l'obra i del país que l'ha feta possible.

Vicent Martí

M'agrada la sana obscenitat dels valencians. M'agrada la seva horta, i, encara més, l'apologia dels seus productes convertits en símbols eròtics. M'agraden les seves festes paganes. Admiro la manca de misticisme que els fa ser els més mediterranis de les Espanyes. Disfruto amb la seva parla plena de teatralitat. Per això he fet aquest espectacle. Per entendre'l, no calen explicacions, ni altres justificacions. En conclusió, com diu Bernat i Baldoví, qui no vulga pols que no vaja a l'era».

Aquesta presentació per al programa de mà serà l'únic paper que jo escriuré sobre l'espectacle. Tot plegat,

«La religiositat dels valencians és summament pagana».

és fer un manifest dient: m'agrada aquest país, i com que m'agrada, he acceptat de fer aquest espectacle. Naturalment, si no m'agradés, en faria un fotent-los canya; mai no aquesta apologia dels valencians que vol ser *Vicenteta de Favara*, o *l'entrada dels russos a la capital de França*.

El teu és un país enyorat per mi. Si tu em demanessis, ¿on t'abelliria viure, a banda d'aquí dalt, on estic exiliat?, et respondria que enmig de l'horta valenciana, aquella horta quasi afrodisíaca. Dit això, és clar que la meua visió de València, del país, és una visió distanciada. No hi he viscut

mai, hi he estat moltes vegades, conec bastant gent valenciana, però no hi he viscut mai. L'opinió que en tinc és una mica la que pugui tenir d'Itàlia, país que admiro, que em sedueix.

Jo sento una atracció pel País Valencià, això no hi ha dubte. Tinc una atracció natural, així com no en tinc gens per França (suposo que se'm va notar als *Virtuosos*), ni per Andalusia —en sóc refractari.

—*¿Què és el que més t'atrau del meu país? Concreta-m'ho.*

—Em fa gràcia la mediterraneïtat, l'equilibri de vida mediterrani que trobe a faltar a Catalunya. Catalunya és un país abocat a la producció. Per contra, a Andalusia, que seria l'antítesi, les estructures econòmiques fallen pertot arreu. Jo trobo que València manté un equilibri harmònic entre aquests dos pols. L'economia del País Valencià li ha permès exercir de mediterrani. Li ha possibilitat exercir una vida no tan tensa com la catalana, massa condicionada pels diners.

Simpatitzo amb una realitat que em salta a la vista: la vinculació dels valencians amb la seua terra. Hi ha un detall inequívoc: els actors que han vingut ací tenen tots —inclosos els de València-ciutat— una certa cultura sobre el món rural. Si tu agafes un home de Barcelona, no en té ni idea, no sap ni el que és un roure, ni el que és una palmera, quasi.

M'agrada molt el paganism dels valencians. La religiositat dels valencians és summament pagana. Les seves esglésies no són místiques, són paganes, són autèntiques mones de Pasqua. No hi ha misticisme, la prova és que no té un Poblet, un Montserrat... el catalans tenen un costat místic, estan més impregnats de catolicisme. El catolicisme a València, al capdavant, és recent. Els valencians són uns catòlics molt nous; els moros, per exemple, hi van estar molt més de temps...

M'encanta el ritme dels valencians. No és tan adormidor, tan caòtic, com l'andalús. Té un ritme bo. ¡I el ritme d'un país, és tan important! València, per a mi, és el paradís perdut. Si

jo hagués de col·locar el paradís, dins del context de les Espanyes, el col·locaria a València.

En la meua visió del poble valencià, que he intentat plasmar en aquest espectacle, no entro en la realitat social, que desconec. És una visió que té l'avantatge del distanciament. Per això, algú d'allà podrà dir-me: «¡Que collons és un paradís, açò! És una merda. Ací hi ha atur, i allò altre...». Vicenteta de Favara no és, però, un diagnòstic sobre la situació social del País Valencià, és una història fabulada dels valencians. Una història lliure, apologetica, enamorada.

Ara, quan entrem en les qüestions polítiques i socials més precises d'aquesta història, apareix el cantó negatiu de l'espectacle, hi apareixen els personatges nefastos, les plaques...

—*Las Provincias, per exemple. Parla-me'n, d'aquest diari...*

—Si *El Provincial, el sueño azul*. Em vaig fer una argumentació la mar de senzilla. Em vaig dir: *Las Provincias* és un periòdic que, només començar l'assumpte, ja se'ns fotrà al damunt, ens dirà el nom del porc, de fills de puta cap amunt. Posats a fer, jo els foto a ells abans que em fotin a mi. Ho tinc clar, això.

Com, a més, ells van ser els que més van empenyar amb tot l'embolic del *Teledèum*, ara els torno la pilota. És molt important per a uns comedians, que som l'última merda de la societat, deixar ben clar que nosaltres també tenim les nostres petites armes. Ells han dit el que els ha passat pels collons dels Joglars (i de mi, no cal dir-ho), ara jo també tinc tota la llibertat per tal de dir-hi la meua.

—*¿Què n'opines, de Maria Consuelo Reyna, la subdirectora, i ama i senyora? ¿N'has llegit alguna cosa?*

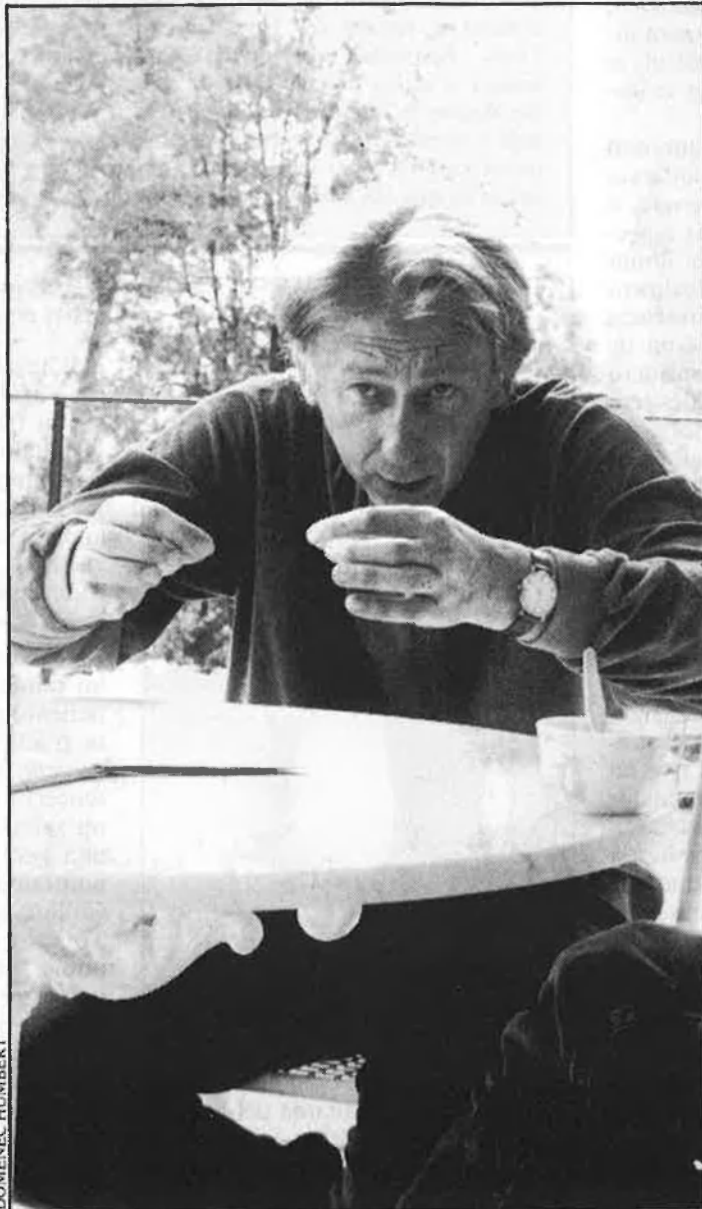
Conec algunes columnetes d'aquelles que fa tots els dies. Per a mi, és una tia reprimida, em penso que és una dona que deu tenir forts problemes sexuals, sembla una dona insatisfeta. Tinc aquesta impressió. És una dona, no obstant això, que no és tonta, jo no la trobe tonta, és viva com una arna...

D'altra banda, sospito que les barbaritats que escriu allà, no ho diu de cor, aquesta dona. És com una mala hòdòstia, com una diarrea, provocada per necessitats no cobertes satisfactòriament, però no és una tia que creu profundament el que hi diu. És allò de tocar els collons, però no de creure-hi.

El que passa és que *Las Provincias* és un diari espantós, execrable, més aviat sòrdid. En l'any 86, un periòdic d'aquest tipus... Em sembla una mena d'intoxicació d'un poble. Punxar un poble perquè acabi tirant pedres a un altre poble no pot conduir a res de bo. Per això, li foto fort.

—*A la teua Vicenteta, rep la dreta, rep l'esquerra. ¿Quina és la plaga que ve d'aquest cantó?*

—O allò que se'n diu es-

DOMÈNEC HUMBERT

guerra, aquells partits hegemònics al país. Trobo que aquestes forces s'han deixat guanyar per la por, davant la manipulació, per certa dreta, de les parts més brutes dels ancestres d'un poble. Jo no crec que ells combreguin massa amb aquests productes de la intoxicació, però s'han deixat guanyar per la por, han permès l'avanç i extensió d'aquesta excitació cívica. Reben, també.

Pel que fa a la plaga diguem-ne de l'esquerra, a la segona part, els en faig una més de detall. L'he titulat *La invasió de los genios*. I fa referència a aquell núvol d'artistes del ferro, arquitectes escenogràfics, perpetradors de nous estils —tots genials, no cal dir-ho—, que s'aprofiten del costat exhibicionista que llueix la nova classe política; més específicament, el partit majoritari quasi arreu, el PSOE. És una barreja de complex de nou-ric i de certa incultura, que fa que a aquesta gent se'ls ensarrone, se'ls prengui el pèl, d'una manera increïble. Per por de no fer el ridícul, es gasten fortunes en collonades colossals.

Atenció, ¡però! Jo trobo que està molt bé que es donin oportunitats a tothom —entre altres raons perquè, si no, nosaltres no fariem aquest espectacle. Ara, la gràcia està a donar oportunitats als artistes que realment valen. Ací és on es nota la diferència entre un bon administrador i un de dolent. En aquest sentit, considero que, en general, els nous polítics tendeixen a ser mals administradors.

—*A vegades l'encerten, com és en aquest cas. ¿Amb tot, no et preocupa que, davant de les teues crítiques o bromes, tinguen la incòmoda sensació de fer-hi el cornut, i de pagar el beure?*

—No, en absolut. Els diners són públics. Ells, espero, demòcrates fins les últimes conseqüències. I jo no sé muntar un espectacle que només sigui de complaença per la gent que el subvenciona, o el ve a veure. El que no puc, ni vull fer, és deixar d'inquietar els espectadors. Fóra massa fàcil rifar-me només de la gent més bèstia ideològicament. Crec que és saludable que el nostre públic es rigui una mica dels seus mites o conviccions. En general, en els meus espectacles, inclús em ric de mi mateix, d'algunes coses que m'estimo profundament. Penso que aquesta és la feina del comediant. El comediant és un desarrelat que ha de començar per riure's d'ell mateix. I no diguem de qualsevol poderós.

—*¿Per què, per qui et vas decidir a fer *El Virgo de Vicenteta*?*

El jugar que no va voler ser Pepito Grillo

Julio Máñez

Albert Boadella és un dels homes més intel·ligents del nostre teatre: no sols gaudeix de les millors idees escèniques, sinó que tampoc no ignora les argúcies que les convertiran en èxits. Més enllà de la seua disposició natural per al talent, hi ha en Boadella —aquest Boabdil modern que mai no perdrà Granada— un gust pel treball continuat que no ha patit pràcticament cap crisi en els últims vint-i-cinc anys. Si hi ha res en teatre que ell no sapia, és que no ho sap ningú. I, això no obstant, sol assegurar sense falsa modèstia que sempre està aprenent.

Alguna cosa de veritat deu haver-hi, si considerem que mai no s'ha deturat a repetir les fórmules de l'èxit. Boadella, afortunadament, manca d'altres principis sòlids que no siguen la diversió en el seu treball i el contagi als altres d'aquest quasi perpetu estat de gràcia. El resultat és que els tractadistes més se-

vers li retrauen suposades infidelitats envers no se sap quina trajectòria, quan per a ell l'única continuïtat possible i desitjable és romandre atent a les sorpreses que per a una ànima sensible depara tot assaig. Una creativitat difusa, però constant, es nodreix de les aproximacions escèniques que el seu mateix estímulo suggereix als actors i, per això, les encerta totes quan l'observador ocasional juraria que el mestre ha pedut la batuta, cosa que aviat es veu que és impossible.

Si la coherència, inclús estilística, és alguna cosa més que la repetició vana de cert nombre de tics afortunats, aleshores Boadella és l'home teatral més coherent del món. Ja en la seua prehistòria (encara que un diria que aquest personatge pertany sempre a la història), va trencar sense cap estrèpit amb les tedioses filigranes del mim clàssic. Fart d'imitar dubtoses margarides engronsa-

DOMÈNEC HUMBERT

—Quan muntàvem el *Gabinete Libermann*, tant amb Antoni Vicent Valero (que no ha pogut treballar en l'espectacle perquè té una pel·lícula a Madrid), com amb Pepa López, vam comentar que estaria bé fer una obra valenciana. Sobretot perquè a Valero

«Els valencians no tenen cap sentit del pecat en les qüestions sexuals».

ja li havia fet fer un personatge valencià a *M-7 Catalunya* (allà ja fèiem servir un fragment del *Virgo*, aquell del Pasqualo: «Des de que he entrat en Favara que la pixera m'apreta...», ¿te'n recordes?), i jo trobava que la manera com parlava, les imatges que gastava, tenien una teatralitat extraordinària, i que allò era un element que s'havia d'aprofitar.

Llavors, vaig dir «¿Per què no fem un sainet valencià, d'aquells completament verds, obscens, que tenen tanta gràcia?». ¿I quin millor que el *Vicenteta de favara*? Me'l vaig llegir sencer, i em vaig trobar que allò era un sainet que podien fer molt millor una gent en un poble valencià que, naturalment, no jo. Hi sortiria un Tio Collons que tindria 60 anys, una Tia Tomassa que seria la gorda del poble... i allò quedaria fantàstic. És un teatre que s'ha de fer quasi amb decorat de paper, i fet per un poble.

Però, en canvi, sí que em va agradar la personalitat de Bernat i Baldoquí, i em va interessar moltíssim el tractament d'horticultura que hi fa dels hàbits sexuals. A més, hi vaig trobar elements que a mi m'agraden molt del

des pel vent, se li acudí de suposar que la militància en el mim podia produir imatges menys subordinades a l'abúlica realitat de les coses, i amb l'ajut del gran Lecoq i d'un xilè —Ricardi— magistral inventà les condicions estètiques en què hauria de desenrotllar el sen futur treball.

En la fundació d'Els Joglars s'imposa des del principi com a líder natural del grup. Estrenen El diari (1968), però és a partir d'El joc (1970, Teatre Capsa, Barcelona) on l'«estil joglars» despega definitivament, obrint un camí que profunditzarà Cruel Ubris (1972) i Mary d'Ous (1972-73). L'estrena a finals de 1974 d'Alias Serrallonga suposa una vinculada boadellesca més, que tindrà funesta continuació en La torna, amb les conseqüències per tots conegudes. La venjança —estètica— de Boadella serà implacable,

com també la reorientació del seu treball. M-7 Catalònia tractarà els catalans de poc menys que de peces de museu. Aquest muntatge encetarà la minisèrie d'espectacles que prenen actes públics com a pretext de la seua elaboració (Laetius, Olympic Man Movement, Teledèum), en els quals es percep la voluntat de Boadella de funcionar com un «desencadenant d'esdeveniments». Operació Ubu, i Virtuosos de Fontainebleau són d'altres muntatges anteriors a Visanteta de Favara.

Des d'El joc fins a la Visanteta... el mateix do de l'oportunitat, centrat al principi en la reflexió escènica sobre les possibilitats del mim evolucionat i assentat després en un olfacte singular per detectar aquella classe de situacions conflictives, encara en estat latent, que hauran d'assegurar l'èxit de l'espectacle

que les anomena. Em pense que el seu ajust de comptes a l'esquerra, la qual potser detesta per inoperant, el du a cap en la seua broma Olympic Man Movement, obra per descomptat més intel·lectualitzada que aquell Teledèum, on el factor més reeixit recolza en el vell reflex anticlerical i en la consideració moderadament estructuralista del ritual eclesiàstic. La integració en el Mercat Comú, la celebra aquest home burlant-se d'uns i d'altres amb Virtuosos de Fontainebleau, i en Visanteta de Favara sembla assajar un espectacle deliberadament obscé, basant-se en l'eròtica fallera de Bernat i Baldoví. I no acabarà ací la cosa. Encara li queda corda.

Ja entregat aquest article, m'assabente de la pirula que Boadella ha muntat a la Generalitat valenciana a compte del retard en els pagaments concertats. La pregunta és si el gust del joglar per l'escàndol pot ser manipulat per interessos aliens bastant més escandalosos. No sembla imprescindible fer de desestabilitzador de fortuna per a desestabilitzar l'Estable. □

DOMÈNEC HUMBERT

Pais Valencià, aquesta manera de parlar, aquesta manera desenfadada de tractar el sexe, sense cap sentit de pecat. És un poble que, per a mi, no té cap sentit del pecat en les qüestions sexuals. És un poble sa. És com si el pecat original no hagués fet forat entre vosaltres. I aquest és un dels principis de l'espectacle.

I va ser des d'aquell moment que vam decidir treballar a partir del Virgo de Vicenteta, però no fent el Virgo, sinó utilitzant alguns fragments del text com a punt d'arrancada, o intercalant-los-hi. Per això, n'hem canviat, fins i tot, el títol original.

—¿Quina imatge t'has fet de Bernat i Baldoví?

—Suposo que era allò que en aquella època s'entenia per un lliberal. Un lliberal benestant, més aviat conservador, de la situació: va ser jutge i diputat a Corts, per exemple. Ara bé, també era un home de Sueca, i, per les traces, Sueca, de sempre, fins ara mateix, sembla ser un poble molt especial dins del País Valencià. Un poble que confereix una personalitat, una manera de ser ben peculiar a la seva gent. És com quan aquí parlem dels de Figueres —Dalís i companyia...

que és un cas a banda dins de Catalunya.

En segon lloc, considero que era un home que recollí un ambient que existia al seu voltant. Bernat i Baldoví no s'inventava res. A *El Virgo de Vicenteta* feia parlar els seus personatges com devien fer-ho, més o menys, els seus conciutadans, la gent de Sueca. Per això, n'estic convençut, aquell sàinet els devia agradar moltíssim: s'hi identificaven amb els personatges, amb el tipus d'humor, amb el tipus de llenguatge, tan descarat.

—Setze anys més tard, però, en va publicar un altre, de sàinet de Vicenteta, molt més decorós. Va cantar la palinòdia...

—Ja passa, això. Quan ens fem grans ens tornem més conservadors...

—Pel que he vist i escoltat en l'assaig d'aquest matí, aquest principi vital sembla que no va per tu... (riu l'Albert, entremaliat, cofoi).

—La gent de teatre devem sofrir un procés en sentit contrari. Entrem en la professió tímids, intel·lectualitzats, tot plegat. I, a mesura que anem agafant ofici, eeeeh, adquireixes més seguretats, i llavors ets capaç de fer les *boutades* més grosses amb una tranquil·litat insensata, de vegades. Quan hi entres ho fas amb molta por, amb

molts complexos culturals. El complex de dir les coses sempre en el punt just, i de no passar-te'n, i no se què...

I ara, l'únic que intento és passar-me'n. Res d'allò de «no et passis». No, no, jo el que intento cada minut és precisament, passar-me'n, transgredir; perquè, al capdavant, el teatre, com tot art, és una transgressió de la realitat. Lògicament, l'artista, com més avança en el domini del seu ofici, més violenta l'existent.

—¿Té límits, en la teua pràctica, aquesta transgressió?

—Sí, és clar, però són límits que m'imposo de manera totalment intuïtiva. Si tu em demanes, per exemple, amb quines coses no he volgut jugar amb aquesta Vicenteta, et diré que hi he estat delicadíssim en el tractament de tots aquells aspectes que poguessin significar tirar més llenya al foc ja encès entre valencians i catalans. Això, no. He tingut una mena d'intuïció que m'ha dut a respectar al màxim l'esperit valencià de l'obra —la llengua...

—En sóc testimoni. Quan aquest matí un actor ha dit llimona, has saltat, tot enjogassat, cridant «llima, diguis llima, catalanista».

—He, he... és un detall del que vull dir. Aquesta actitud sorgeix, però, per pura intuïció. Hi ha moments en els quals, davant d'una situació que se'n pot sortir de mare, m'he de plantejar, no únicament jo, sinó tota la gent que tinc al voltant, que en poden ser víctimes, si volen tirar endavant, o no. Això és el que vaig fer en *La Torna*. En arribar a l'última escena, vaig parar un assaig, i vaig preguntar «¿Això, ho tirem endavant, o no? Si ho fem, sapigueu que aquí pot haver-hi un bon cacau». I així va ser. I gros. Però tothom va dir «sí, endavant».

—¿Tothom?

—Tothom va dir sí. Alguns devien saber el que podia passar, però suposo que molts van pensar que no passaria res. I, després, va passar. Però, *buenu*, jo sempre vaig tenir, en aquest sentit, la consciència tranquil·la. Vaig deixar ben clar que estàvem tocant directament un estament, el militar, especialment sensible. En aquest espectacle faig una mica el mateix. Em refio de la meua intuïció, contrasto opinions, sense per això renunciar a rifar-me del mort i del qui el vetlla, com ja t'he dit abans.

—Inclòs sant Vicent Ferrer, un dels personatges centrals i fil conductor de l'obra. ¿Què en penses, de l'home?

—Sant Vicent és una figura que, personalment, em fa una certa repug-

nància perquè a mi em repel·leixen els inquisidors, qualsevol intolerant. D'altra banda, era un home d'una gran punyeteria, d'una indubtable intel·ligència, terriblement astut. I una mirada als seus sermons posa en evidència que posseïa un esmolat sentit de la teatralitat.

estupendament amb els actors valencians que fan l'obra. És de dements negar aquesta evidència. O potser sí que en tenim, de do de llengües, nosaltres també. Estic disposat a dir, si es vol, que jo parlo valencià del nord, no tinc cap inconvenient. La qüestió de noms no m'importa gaire: diguem-li

«Són actors molt bons, amb molta força en les accions tel·lúriques».

En l'obra el tracto com una aparició, bé que contundent. El presento com allò que va ser: un servidor dels interessos del poder, de Déu, del Vaticà, i, per tant, com un repressor moral del seu poble. Un poble, com ja he indicat abans, la cultura del qual està fortament impregnada de valors pagans, alliberadors. No m'és gens simpàtic, com tampoc no m'és simpàtic, per exemple, el pare Claret.

Sant Vicent, a més, era un dominic. Un orde d'inquisidors que va exercir un paper determinant en la destrucció de la cultura d'Occitània, el nostre autèntic àmbit nacional, comú: aquell país que no es va fer, que descriu Racionero a *Cercamon*. En aquest sentit, em fa molta gràcia allò del do de llengües de sant Vicent. Home, és clar que l'entenien quan sermonejava per terres occitanes, com que parlaven un mateix idioma, o un de ben semblant. ¿Do de llengües? No fotem.

—Per cert, si els catalans i els valencians no parlem el mateix idioma, tu i jo també tenim do de llengües...

—És clar. No combrego amb rodes de molí. Dir que no parlem una mateixa llengua és una cosa que no puc admetre de cap de les maneres. Tu i jo ens estem entenent, com m'he entès

valencià, català, occità... Ara, dir que no parlem la mateixa llengua és estúpid.

Tota una altra cosa és la qüestió dels Països Catalans. Trobo que no s'ha tractat el problema amb una dosi suficient de respecte a determinats sentiments de diferencialitat. A ningú no li agrada que li imposin res. Segurament hagués sigut millor no traure mai aquesta història. Estic convençut que ara ens sentiríem tots —catalans i valencians— molt més units.

—Acabe ja. Decidit que Vicenteta de Favara havia de ser representada per actors valencians, ¿què n'opines, d'ells?

—He de dir, d'entrada, que m'ha costat molt trobar un conjunt de gent prou variada, m'ha sigut difícil. Clar, molts actors valencians tenen d'altres feines, i alguns altres estan treballant a Madrid. L'he trobat, i n'estic content.

D'altra banda, hi ha un fet que resulta sumament curiós. Em sembla que els actors valencians mantenen una vinculació molt intensa amb les tradicions, amb les festes, amb el folklore ric i variat del seu poble; els trobo molt a prop dels elements tribals del teatre, dels rites populars.

Són, per tant, molt bons, tenen molta força, quan han d'interpretar les escenes més tel·lúriques, més pròximes als rituals que els són propis.

Això mateix fa que l'actor valencià tingui més dificultat d'adaptació al teatre que coneixem per realista, aquell teatre sofisticadament evolucionat, desarrelat dels rituals ancestrals. Els costa prou més, són menys àgils. I no és que el realisme, que és una mena d'híbrid, a mi m'entusiasmi. Jo només utilitzo el realisme per exepció, per antagonisme amb l'altre,

del qual em sento més a prop.

Els actors valencians tenen també un altre aspecte positiu: la llengua. El valencià, la característica valenciana, té un deix molt teatral, té musicalitat, té molt bon ritme per al teatre, no té la sequedat de l'accent català. L'accent català és sec i, per tant, molt més donat al realisme. Amb aquest accent és més fàcil fer-ne. Tot plegat, n'estic satisfet, dels actors valencians, de l'espectacle. No passarà desapercbut.

—No ho dubte, gens ni mica. □

DÉU PARLA CASTELLÀ

Sinopsi, si fa no fa, de Vicenteta de Favara

La primera parella, ¿per què no?, va ser valenciana, de Favara, el paradís emplaçat entre el Tigris i l'Èufrates, però tot canviarà quan pequen collint la taronja prohibida...

V. Martí

En el principi era el Verb. Un Déu amb peineta i de parla castellana, que s'avorria sobiranament al cel, envoltat d'àngels alats, purs, i igualment ensopits. Per passar l'estona, el Ser Suprem crea, d'un seu moc, la terra, i, esculpint una cagerada pròpia, fa una imatge hermafrodita. En comprovar, disgustat, que, a l'estàtua, li penja una excrescència carnosa que Ell no té, li la talla amb la seua encrestada peineta. Ha nascut, així, la primera dona: Eva/Vicenteta. Una Vicente que pateix d'incontinència sexual, que, prompte, tot recitant versos del Virgo, demana al Creador que li proporcione algú que pugui llevar-li aquell formigueig, tan empador, que sent a l'entrecreix. Déu, magnànim, llança la titola amputada a la terra, i n'ix el primer home, Adam/Pasqualo.

La parella, és clar, ¿per què no?, és valenciana, exactament, de Favara, el paradís emplaçat entre el Tigris i l'Èufrates. Pequen, però, en collir, contra la prohibició expressa del Pare, una taronja. L'àngel que fa al cas els expulsa de Favara, encara que té la delicadesa d'enviar-los a Favareta, terra pròdiga i amb prou amenitats per recordar-los el paradís perdut: «Entre el seny (l'Ebre), i el sarau (el Segura), tindreu la vostra descendència», els anuncia.

Una orgia frenètica, tallada per sant Vicent Ferrer.

Les tribus de Caïn i Abel, com és de llei, es duen a matar, sobretot els dos germans. Els fills d'Abel, el pare al capdavant, són gent decididament pedant, amb una tirada a la metafísica cosmogònica, coents, pesats, i es passen tot el sant dia afalagant-se mútuament l'ego («Tabernacle de Glòria», «Espill de Castedat»...). Els fills de Caïn, els bons, són gent senzilla que van fent via sense massa maldecaps,

treballant la terra, sensuals, una mica troneres.

A Caïn, un dia que Abel està especialment pesat, se li creuen els cables, i se'l fa pel morro —en el sentit més literal i necrofilic de la frase. Els abelistes són foragitats, nord enllà de l'Ebre, per Vicenteta i Pasqualo. La parella, a més, tranquil·litza el fill bo, tot recordant-li que no és pecat assassinar pesats. Un dimoni i un àngel-femella («Adiós, cuqui», «Que cursi eres, Agelines») ballen al ritme de la Dança del Vetlatori.

Els caïnites, plenament evolucionats (han descobert la paella, i, fins i tot, parlen amb refranys de la Ribera), reben un bon dia la visita de veïns del nord i del sud. Uns estranys sers rupestres, infrahumans, que bategen amb l'eufònic nom de sanguangos. Els sanguangos de tramuntana, mentre mormolen una premonitòria salmòdia («seny, seny, seny»), penquen de valent, sense aturador. Els sanguangos de migdia, pa amb mel per a la diversió, fugen com esperitats quan senten la paraula *faena*.

Poble («¿Sou valencians?», «Som d'ací») religiós, fracció politeïsta, no s'està d'armar processons bigarrades i renoueres quan cal. Ara mateix, la deessa més venerada i miraclera, que li sembla una cosa de no dir a la Dama d'Elx, és passejada a muscles pels més devots, alhora que rep l'homenatge febril de la resta de la fílglesia, un pèl descarada.

Poble de llauradors, no per això descarta fomentar la natalitat entre el bestiar. Uns típics barracos acullen el cobriment de les passives bacones per marrans luxuriosos. Amb el poder el·líptic del teatre, les escenes d'aparellament porquí esdevenen una representació de teatre-veritat. El públic, entusiasmat per la la-

bor dels actors, s'abalança damunt d'ells. La frenètica orgia és interrompuda per l'aparició del sant del dit enlaire. Vicent Ferrer, temerari, comença a recriminar-los aquella conducta tan disbauxada, i acaba sent víctima de la violència sodomita d'un dels afectats («¡Ai, que malament em trobel!»).

El sant, justament indignat, se'n va al cel per tal de presentar al Bon Déu